

c) Oprettelse af en højvandspumpestation ved Højer sluse.

Muligheden under b) består naturligvis kun, hvis man som digesikkerhedsløsning vælger at bygge et fremskudt dige, og der er således en direkte sammenhæng mellem løsningen af indvandsproblemet og den måde, hvorpå man vælger at forbedre digebeskyttelsen i Tønder marsk.

I og med at der nu foreslås anlagt et nyt fremskudt dige, er forudsætningen for at forbedre afvandringsforholdene i Tønder marsk ved indretning af et indvandsreservoir mellem de eksisterende diger og det nye dige til stede. Der er almindelig enighed om, at dette er den mest hensigtsmæssige løsning af indvandsproblemet, og dette forhold har da også netop været et hovedargument for at vælge det fremskudte dige.

Hertil kommer imidlertid, at etablering af et vandareal mellem digerne vil have væsentlig betydning for fuglelivet i området.

Hvad angår sammenhængen mellem sikkerhedsprojekt og afvandringsprojekt er der anledning til at henlede opmærksomheden på, at overslaget for digeprojektet forudsætter en ny sluse i det fremskudte dige med en sådan vandføringsevne, at afvandringsmulighederne ved den eksisterende sluse ikke forringes. Hvis man med henblik på en forbedret afvanding i de eksisterende marskområder måtte ønske en forøgelse af slusens kapacitet herudover, må merudgifterne herved afholdes af afvandringsprojektet.

Det inddigede areal.

Ved anlæg af et fremskudt dige vil der blive inddiget et areal på omkring 1100 ha. (bortset fra arealer under selve digeanlæggene). Heraf ejes ca. 330 ha af en lodsejersammenslutning Frederikskogene, som imidlertid ved overenskomst med statens jordlovsudvalg har forpligtet sig til at afstå $\frac{1}{3}$ af dette areal vederlagsfrit til jordfonden som anlægsbidrag til nyt dige. Efter inddigning vil der således være et privatejet areal på omkring 220 ha. Resten ca. 900 ha vil tilhøre jordfonden.

En del af jordfondens areal skal anvendes til etablering af det ovenfor omtalte reservoir til opsamling af indvandtet. For at tjene sit formål i denne henseende vil dette reservoir som minimum beslaglægges godt 300 ha. Skal det indrettes også med særligt henblik på fuglelivet, vil et større areal medgå. En nøjere stillingtagen til reservoirets størrelse og indretning forudsætter en egentlig detailprojektering i henseende til dets funktion som reservoir og fugleområde.

Det areal, der ikke udlægges som vandområde, skal ikke kunne bebygges, jfr lovforslagets § 8. Dette er en direkte følge af formålet med anlæg af et fremskudt dige, hvorved man tilsigter at optimere sikkerheden ved skabelsen af en 2. digelinie.

Jordfondens landareal agtes anvendt til græsning, dog således, at korn kan avles i sædvanligt omfang i forbindelse med udlæg eller omlægning af græsarealer. Spørgsmål om arealets hele eller delvise anvendelse til kornavl vil formentlig blive rejst af statens jordlovsudvalg om nogle år, men det er aftalt, at ingen del af arealet vil overgå til kornavl uden forudgående aftale mellem landbrugsministeriet og miljøministeriet. Herved må i øvrigt bemærkes, at landbrugsministeriet er ressortministerium for reservatlovgivningen og som ekspertinstitution på området har Vildtbiologisk Station.

Det anses ikke for nødvendigt på indeværende tidspunkt at fastlægge yderligere retningslinier for områdets fremtidige anvendelse, der i det hele må fastlægges efter drøftelse og aftaler mellem alle interesserede myndigheder, jfr. lovforslagets § 5.

Som eksempel på de detailspørgsmål, der kan forventes rejst, kan nævnes den udkastede tanke om indretning af en lystbådehavn i Højer Kanal bag slusen i det nye dige. Medens det på den ene side er klart, at digeanlægget ikke skal belastes med nogen merudgift som følge af et sådant anlæg, er det på den anden side ligeså selvfølgelig, at digeprojektet ikke skal hindre en sådan mulighed, hvis ønsket kan opfyldes uden nogen ulempe eller udgift for digeprojektet.

Derimod vil det nok være muligt uden nogen nævneværdig udgift at indrette et beskedent område af Højer Kanal foran slusen i det fremskudte dige og i forbindelse med denne som anlægsplads for småbåde m. v.

Naturbeskyttelsesinteresser.

Vadehavet som helhed er et af vore vigtigste naturområder og betragtes også internationalt som sådant. I de bestræbelser, som udfoldes både herhjemme og internationalt, indgår, at vadeblader og marskenge ikke bør indskrænkes eller forringes. Hvor vitale sikkerhedsinteresser måtte betinge inddigning af vade- eller marskområder, bør disse naturværdier søges bevaret såvidt muligt.

Tøndermarsken må karakteriseres som et naturbeskyttelsesområde i nationalt perspektiv. Der er til området knyttet alment landskabelige, natur- og kulturgeografiske interesser, men specielt meget store fuglelivsinteresser i forbindelse med de udyrkede områder, Frederikskog forland og områderne ved Vidåen bag det eksisterende dige. Det nu-